

Predgovor

..... mag. Betka Vrbovšek, Predsednica programskega sveta

Od aktualnega k potencialnemu razvoju otroka v izvedbenem kurikulumu vrtca

Izvedbeni kurikulum vrtca oz. posameznega oddelka v vrtcu naj bi odražal čim boljše ujemanje med razvojnimi potrebami otrok in vzgojno-izobraževalnimi cilji Kurikuluma za vrtce (1999). Po našem mnenju omogoča dober izvedbeni kurikulum posameznega vrtca kakovostno in spodbudno pedagoško vodenje, timsko sodelovanje vzgojiteljev, pri tem mislimo tako na vzgojiteljice kot na pomočnice vzgojiteljic, ter na njihovo pripravljenost, da na osnovi evalvacijskih spoznanj spreminjajo svojo filozofijo, znanje, prepričanja in prakso.

Samo tisti vzgojitelji, ki razumejo mišljenje otrok, so uspešni pri usklajevanju metod poučevanja z otrokovimi razvojnimi sposobnostmi. Veliko prispevkov za posvet se še vedno sklicuje na Piageta, čeprav so ga sodobnejše raziskave v marsičem ovrgle in presegle. Woolfolk (2002) meni, da je bila največja Piagetova zasluga pravzaprav v ugotovitvi, da otrok konstruira svoje lastno znanje. Otroci se v vrtcu učijo, ko informacije, ki jih dobijo s fizičnimi in logično-matematičnimi izkušnjami v igri in raznih dejavnostih, vključijo v svoje lastne miselne sheme. Toda Marjanovič Umek (2008) že dalj časa poroča o novejših tujih in nekaterih domačih raziskavah, v katerih so proučevali spoznavni razvoj v zgodnjem otroštvu in ugotovili, da je otrok v znanih situacijah kompetentnejši, kot je ocenjeval Piaget. Otroci so prej sposobni logičnega mišljenja, če poznajo kontekst in pomen. Avtorica izpostavlja spoznanja Vygotskega (1979), ki je menil, da mora biti *učenje majhnih otrok* korak pred otrokovim razvojem, vzgojitelji pa v *področju bližnjega razvoja* omogočajo otrokom dejavnosti, ki peljejo otroka *od aktualnega k potencialnemu razvoju*.

To pa je še kako pomembno prav za današnji razvoj slovenskih javnih vrtcev. Za dejavnosti, ki jih omogočajo vzgojitelji, v spodbudnem okolju igralnice in vrtca, ni dovolj le njihova pasivna navzočnost ob otrokovi spontani igri ali dejavnosti, ki jo otrok že obvlada. Otrok mora biti deležen vzgojiteljevega izziva z dejavnostjo, ki jo zmore le skupaj z odraslim ali s kompetentnejšim sovrstnikom. Poleg tega naj vzgojiteljica ob skupnih aktivnostih z otrokom uporablja še metakognitivni govor. To pomeni, da ne daje le navodil za dejavnost, ampak ubesedi in z odprtimi vprašanji usmerja dogajanje tako, da spodbuja otrokovo mišljenje. Obenem pa moramo poudariti, da učenje otrok v vrtcu (Batistič Zorec 2003) ni povezano le z otrokovim miselnim razvojem, ampak zadeva vsa razvojna področja: gibalni, spoznavni, čustveni, socialni in moralni razvoj. Več kot dovolj izzivov za vrtce, ravnateljice in ravnatelje, vzgojiteljice in vzgojitelje!

Osnova za prepoznavanje aktualnega razvoja otrok in za načrtovanje dejavnosti za njihov potencialni razvoj je opazovanje igre in odzivov otrok v drugih dejavnostih. Ves čas trajanja vzgojno-izobraževalne teme vzgojitelji opazujejo otrokove odzive in sistematično spremljajo razvojne spremembe. Na osnovi spoznanj, ki jih s tem pridobijo o posameznih otrocih in skupini kot celoti, načrtujejo in pripravljajo nadaljnje dejavnosti v »območju otrokovega bližnjega razvoja« (Vigotski, 1993). Znanih je več načinov in tehnik pedagoškega opazovanja, spremljanja

in dokumentiranja razvoja otrok, vzgojiteljski zbor, skupaj z ravnateljem kot pedagoškim vodjem, se lahko avtonomno odloči, kateri način in tehnika se bo uporabljala v njihovem vrtcu.

Brez stalnega strokovnega izpopolnjevanja in sistematičnega spremljanja ter načrtovanja in evalvacije ne moremo govoriti o kakovostnem izvedbenem kurikulumu. Navsezadnje tudi Kurikulum za vrtce (1999) predpostavlja vzgojitelja, ki povezuje znanje splošne in razvojne psihologije, predšolske pedagogike, antropologije, sociologije, zdravstvene vzgoje in še česa, v snovanju kakovostnega izvedbenega kurikula v oddelku.

Rečemo lahko, da predstavlja vsebina posveta poseben izziv za teoretike in praktike, po našem mnenju pa tudi odpira udeležencem možnosti za poglobljen razmislek o možnostih nadaljnega razvoja izvedbenih kurikulumov vrtcev.

Kazalo

Plenarni referati

9

- **10** • Kakšen pomen za otrokov razvoj ima poučevanje/učenje v območju bližnjega razvoja?
 - Dr. Ljubica Marjanovič Umek, red. prof. za razvojno psihologijo, Katedra za razvojno psihologijo, Filozofska fak. v Lj.
- **18** • Spremljanje otrokovega razvoja v vrtcu
 - Dr. Marcela Batistič Zorec, Pedagoška Fakulteta v Ljubljani
- **25** • Posebnosti učenja in poučevanja mlajših otrok
 - Mojca Juriševič, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta
- **31** • Matematične dejavnosti spodbujajo otrokov kognitivni razvoj
 - Izr. prof. dr. Mara Cotič, Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta Koper

Opazovanje otrok pri igri in usmerjenih dejavnostih in spremljanje otrokovega aktualnega razvoja

37

- **38** • Opazovanje otrok pri igri in usmerjenih dejavnostih v območju aktivnega razvoja
 - Jožica Zec, dipl. vzg., Vrtec Ciciban Novo mesto
- **43** • Portfolio v vrtcu
 - Jasna Šraj, Vrtec Pedenjped Ljubljana
- **47** • Opazovanje otrok in spremljanje otrokovega razvoja v vrtcu
 - Mojca Meke, Vrtec Anice Černejeve Celje
- **50** • Mojca Meke, Vrtec Anice Černejeve Celje
 - Renata Beguš in Jolanda Kolman Marolt, Vrtec Radovljica
- **55** • Socialno učenje s pomočjo glasbe
 - Pavlič Tatjana, Vrtec Nova Gorica
- **59** • Opazovanje otrok in spremljanje otrokovega aktualnega razvoja v prvem starostnem obdobju
 - Nataša Janžič, Vrtec Tončke Čečeve Celje
- **63** • Spremljanje otrokovega razvoja v otroškem vrtcu Šmarje pri Jelšah
 - Marta Drogenik, Otroški vrtec Šmarje pri Jelšah
- **68** • Opazovanje otrok pri igri in usmerjanje dejavnosti in spremljanje otrokovega aktualnega razvoja
 - Helena Polšak, OŠ Kozje

Načrtovanje dejavnosti v območju bližnjega razvoja

71

- **72** • Otrokovo procesno raziskovanje v projektu
 - Darja Cesar, OŠ Leskovec pri Krškem, enota Vrtec
- **76** • Kaj so malčki počeli in kaj so pridobili v igrah s papirjem?
 - Marija Murovec, Vrtec Nova Gorica
- **78** • Otrok - soustvarjalec procesa
 - Alenka Korenjak, Vrtec Zarja Celje
- **81** • Matematični izzivi
 - Zvonka Mivšek, Vrtec Kurirček Logatec

